

ВСЕСВІТ

1934

№ 6176

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВО-ТЕХНІЧНА

З М І С Т

Змова Десмоля.
Роман з сучасного
турецького життя. . А. Величко

Нариси:

З фельдфебеля
в королі П. Кельвер

Чуваська країна . Ол. Озерський

Виставка французького
мистецтва В. Ів.

Профзахорювання та
боротьба з ним. Сергій Чмельов

Шанхай . . А. О — ко. (Л. Недоля)

Сторінка сатири і гумору. — Ра-
дянський Дніпро. — Фото-етюди.

На обкладинці—Поворот ек-
спедиції на льодоломі
„Красін“.

РІК ВИДАННЯ IV

№ 42
14-го жовтня
1928 року

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

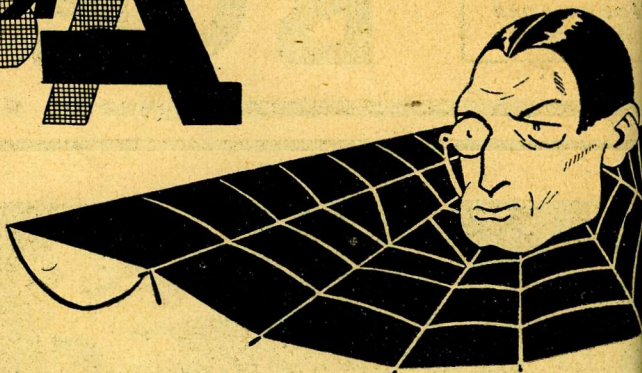
ЗДЕСМОЛЬ

Роман з сучасного турецького життя. А. Величко

ЧАСТИНА III. РОЗДІЛ I.

ТЕНЕТА МІСТЕРА ДРЮРІ

Слава Алахові—гукає ішак

Гори збилися в гурт і стали навколо похмурого Кара-Аміда. *) Крученою вуличкою, полохаючи сонну тишину пізнього вечора, спинаються вгору до напів-розвалені цитаделі три вершини. Непідкуті копита по-котячому спритно ступають по нерівно обламаних шматках темної лави, що ними вимощено вуличку. З лави збудовано й похмурі будинки цитаделі, що стирчать своїми глухими стінами других поверхів, майже сходяться над головами вершиників.

Перший подорожній, провідник—дебелий високий курд. З-під бурки виглядають його широкі темні штани та обтіслі шкіряні опанки в широких стременах. Його стан підперезаний перістим поясом. Він зодягнений у синю, вишиту на бортах чорним і червоним куртку, що щільно пристала до його фігури, відкривши на грудях білий бешмет. Голова його обмотана чорною тканиною. На плечах напнута повстяна бурка. З-під неї вилискує зброя. Коли вершник виїздить з чорної тіни будинка в яскраво освітлену повним місяцем частину вулички, видно його блакитні очі, що пильно дивляться вперед зі звичною сторожкістю гірського пастуха, а може й розбійника.

За ним на мулі їде дєрвіш Шукрі, трохи далі посувається дивна тінь від його високого ковпака. А на кінці в сірому спортивному костюмі, в гетрах, їде другий наш знайомий, молодий приятель старого євнуха.

Аж сьогодні прибився дєрвіш до Діярбекіра. Рушді-бей мешкає в Діярбекірі вже три тижні. За той час він встиг розповсюдити товари Десмоля серед нечисленних фертів і модниць, що опинилися в старому гірському гнізді. Рушді-бей, веселий ферт, щедрий, безтурботний, зав'язав широкі знайомства серед офіцерів і урядовців, що нудьгують в Діярбекірі. Він привіз їм останні константинопільські та ангорські пльотки. Рушді здобув собі не лише багато знайомих, а й багато нових приятелів. Великий майстер пити дузико,** не п'яніючи, він за шкляночками молочної рідини не одну годину просиджував з діярбекірськими офіцерами та урядовцями. Але, розважаючись і розважаючи, Рушді-бей не забув і за інтереси компанії Десмоль. Він звербував уже кількох агентів розповсюджувати пудру і зубний елексир у курдських горах. З нього посміхалися його діярбекірські приятелі.

— Рушді, ти цілком божевільний, Невже ти гадаєш, що то-бі

*) Так ще до нині називають не раз турки старий Діярбекір, головне місто Курдистану.

**) Дузико—турецька горілка з виноградного спирту, настояна на ганусі. Її розбавляють водою, тому вона набирає калімутного молочного кольору.

пошастить продати хоча б на п'ять лір своєї санітарії і гірським курдам? Давно ото курди почали чистити зуби і вати мозолі? Та вони й не знають, що таке мозолі. Вони носять такого взуття...

Той, що говорив, показав на гострозолі лакові черевики константинопільського франта.

— Не я божевільний, а ви нічого і нічого не розумієте в говельних справах. Кожен бек захоче, щоб його жінці з рота не томбаком, *) а приємним ароматом наших спеціальних зубних препаратів. А наші ліки від поту! Хіба курдські жінки не пітніють?

— Ще й як!—обзивався фінансовий інспектор, одружений з курдкою.

— Ото ж то й є. А коли жінка полоскатиме рот нашим зубним елексиром, чиститиме зуби нашим порошком, то вони магатилися того самого і від чоловіка. Аркадашлар, ** агент компанії Десмоль, але як турок, як революціонер, як культисту в ці гори.

Рушді-бей на вербував собі агентів із знавців країни, дів, відставних офіцерів, роспущених ангорським урядом ретів ***) колишньої султанської армії.

— Вони, сердяги, незадоволені, бо їсти нічого. Даю роботу, я послаблюю їхнє незадоволення та примиряю їх вим ладом,—так відповів він одного разу на зауваження однієї з своїх нових приятелів, жандарського офіцера.

— Шкода, що ви набрали на службу відставних курдських офіцерів. Адже ви знаєте, що це аж ніяк не наші друзі. Член народної партії, ви повинні були б зважити це...

А втім, Рушді, всюди вихваляючись своїм партійним квитком, зближився навіть з місцевими організаторами нової партії, респ. білкансько-прогресивної.

Як і сеньор Бартолоті, він вихваляв програму тієї партії за те, що вона відкриває „широкі можливості“ притягати до себе нові капітали.

— Потерпіть, коли ми знайдемо шляхи до справжнього зближення з Заходом, коли Діярбекір живо зв'яжеться з цими з Ангорою, з Мерсиною, тоді ви тут заживете на славу. Тоді ви зрозумієте, що республіканці-прогресисти багато чому мають рацію.

... За кілька днів перед тим, як мав приїхати дєрвіш Шукрі, Рушді-бей повідомив своїх приятелів, що він хоче переїхати до роботи своїх агентів і їде через гори в Мардин. Він уже коні і найняв провідника. Йому радили зачекати і їхати до Мардину, що мав свій конвой, але він відмовився.

— Я не вірю в байки про розбійників, що ніби-то мусять сидіти за кожною скелею. Дурниці!..

В той самий вечір вони виїхали з Діярбекіра, пробираючись не звичайною дорогою, а повз цитаделі далекими воротами в ту ніч за начальника варти була своя людина. До того часу Рушді-бей мав явку від Осман-бея.

Через чотири дні провідник вивів їх до табору в горах Бекіра.

Шейха Бекіра добре знали серед навколишніх гір. Він хваляв алаха по-своєму. В просторах задимлених саклях зимового будинка сотнями жили його прихильники. Чоловіки, хлопці, жінки, дівчата і... тварини. Шейх Бекір навчав, насажував хові миліший крик осла, ніж пусте слово людське. Бо він вів до слави алаха, і осел кричить, вихваляючи всевишнього істоту, що заповідав меч проти невірних, проти порушників волю алаха.

*) Томбак—грубо різаний тютюн для кальяну.

**) Аркадашлар—приятелі; так звертаються один до одного члени народної (кемалістської) партії.

***) Аширет—нерегулярний курдський кавалерійський полк.

хової. А хіба тварини порушують алахову волю? Вони виконують його волю, виконуючи своє життєве призначення. Інші панують над боязкими й слабкими тваринами, бо їхнє призначення—панувати. Заць не повстає на орла, баран—на вовка.

Тільки людина грішить, що до заповітів пророка. Вона переступає алахову волю й бунтується проти природних панів своїх.

Злочинна Ангора, що збунтувалася проти володаря правовірних, хай буде проклята вона на віки вічні, хай поглине її темрява.

Бекір панував над покiрливим стадом своїх прихильників, що їх зігнали в його дiм зайдiвi.

Темні й дивні чутки ходили про тайни цього будинка, про обряди, що ними Бекір привчав чоловіків і жінок, хлоп'ят і дівчат до покори, до блаженного послуху тварин алахової волі. Говорили про моїння навколо курного вогнища, де знеможені від кружіння чоловіки й жінки, юнаки й дівчата падали в істеричній екстазі на земляну долівку і звивалися в одну рухливу купу голих тіл.

А восьмидесятилітній Бекір виспівував славу алахові, а з ним ревіли вчені осли й протяжно мукали буйволи.

До того глухого гнізда добіралося агентство Десмоля.

...В той самий час гірськими стежками з дру- гих таборів з'їздилися до Бекіра близькі й дале- кі беки та ше-хи.

В глуху ніч у напівтемній низькій кімнаті зібралося кільканадцять курдських феодалів.

Роспочали з ними тиху розмову дєрвiш Шукрі і Рущдi-бей. Розмова тривала довго. Всю ніч. На світанку договорилися. Гості роз'їхалися, як тільки за- сiрiв ранок. А в гаманцях під сiдлами шелестіли у них грубі пачки англійських фунтів з ка- си торговельного дому містера Дрю- рі. Вернувшись до Дiрбекiрi, Рущдi-бей послав таку телегра- му: „Константинопіль. Десмоль. Першу партію розміщено. Іду з другою партією. Маю замовле- ня грудень.“ *)

*) Курдське повстання, організоване шей- хом Сайдом за допомогою англійських агентів і константинопільської нелегальної монархі- чої організації, вибухло в грудні 1925 року.

ДОКТОР КІЯЗІМ

Доктор Кіязім був колись один з найбільших і найвпли- вовіших діячів партії „Єднання і прогрес“. Як усі ліячі центру молодотурецької партії, доктор Кіязім зараз таки після революції перемінив зміст і „єднання“, і „прогресу“. Під єднанням він почав роз, міти й переводити в життя не єднання народів, що населяли тодішню отоманську імперію, а єднання нових правителів країни зі справжніми її господарями, себ-то з за- кордонними банками, а під прогресом—розвитки того самого „єднання“ Туреччини чужоземним капіталом, що тепер знову поставило на чергу дня нову республікансько-прогрес- сивну партію.

Після перемоги кемалістів доктор Кіязім замешкав у Смир- ні. Він зумів переконати ангорський уряд у своїй нешкідли- вості. На це він винайшов дуже дотепний спосіб. Він почав балакати, балакати нестримно, балакати фантастично. Доктор Кіязім придбав собі репутацію першого балакуна в Туреччині.

І з Ангори сказали:

— Не чіпати Кіязіма, поки він тільки балакає.

Та Кіязім не тільки балакав. Він пустився на комерційні спра- ви. Заснував товариства й артілі, торговельні компанії та всілякі під- приємства. Нічого не виходило з цієї гарячої комерційної діяльності.

Але з Ангори сказали:

— Не чіпати Кіязіма, поки він тільки торгує...

Навіроздадена мармурово-біла Смирна не втратила ще своєї краси.

Біліє ще під блакитним небом над го- лубим заливом її амфітеатр, злегка підійма- ючись сніжними кубами будинків по узгір'ю. Перлина старини, перлина наших днів. Голі гори на близькому й далекому обрії обсту- пили її, мов суворі сторожа казкову красуню.

Навіроздадена Смирна живе, торгує й мало-помалу во- екресєє. Багатства тієї просторої країни—гори бавовни, са- чо- вини, валонії приваблюють до Смирни купців і торговельні пароплави з усього світу. В Смирні завжди повно чужинців, у ній завжди кипить торговельне життя.

Отже й нікого не могло здивувати, коли до Смирни при- їхали в Константинополі на „Леополіс“, чепурному великому пасажирському пароплаві „Італійського Лойда“ директор Се- редземноморського банку Бартолоті і голова компанії Десмоль— містер Ерчер Дрюрі.

Містер Дрюрі міг спокійно покинути на кілька днів Кон- стантинопіль, бо його заступав там Осман-бей, що вже з місяць тому з розпорядження лондонського правління обійняв посаду другого директора.

Сінйор Бартолоті спинився у свого особистого приятеля— доктора Кіязіма.

— Я їду до Смирни,—розповідав він в Ангорі в ресто- рані Фреско, вечеряючи в компанії кількох депутатів.—Я спи- нюсь там у доктора Кіязіма. Це—мій старий друг і знайомий. Ви дивуетесь, Халіль-бей,—звернувся він до молодого депутата, що сидів напроти нього.—Як я ставлюсь до великих реформ Газі-паші, річ досить відома, щоб я міг спокійно підтримувати дружні зв'язки зі смирнським контр-агентом мого банку. Доктор Кіязім має зв'язки з моїм банком. Я цікавлюсь тільки торговельними справами. А втім, доктор Кіязім, на мою думку, давно вже забув свої політичні погляди.

— Проте, я не можу його терпіти,—сказав один із депута- тів.—Він, що правда, ніби-то втихомирився, але іноді скаже таке, що краще слухати, як вози скриплять, ніж оте, що він говорить.

— Халіль-бей, що більше дивлюсь я на вас, то більше схожості бачу я в вас з вашим братом Осман-беєм,—сказав сінйор Бартолоті.

Халіль-бей нічого не відповів. Італієць цим наче б то не- винним зауваженням поклав кінець розмові, натякнувши, що відомого кемаліста Халіля зв'язують родинні зв'язки з ад'ю- тантом колишнього султана полковником Османом, вигнаним з армії.

...Ваш брат, як і доктор Кіязім, відійшов від політики до комерції. Він обіймає тепер не аби-яке становище в константи- нопільському торговельному світі...

...Вироби фірми Десмоль, розповсюджував у Смирнському районі Махмуд-бей, той самий худорлявий літній турок, що так завзято грав у карти з іншими агентами Десмоля в кав'яр- ні араба Ізмаїла. Махмуд-бей колись мав видатну і вигідну посаду в управлінні Отоманської Повинності. *) Завдяки своєму становищу він придбав собі широкі зв'язки серед закордонних фінансистів і клопотався справами переведення всіляких кон- цесій. Йому допомагали родинні зв'язки з Ферід-Дамад-па- шею, одруженим з близькою своєюкою султана. Катастрофа, що змела і султана і Ферід-Дамад-пашу, що опинився за кор- доном і притулювся в Салоніках, позбавила Махмуд-бея і по- сади, і можливості проживати, як колись раніш, 20.000 лір на протяж десятих місяців у Константинополі і 30.000 за два мі- сяці відпуску в паризьких кафе-шантанах.

Махмуд-бей передав, з дозволу головного представника Осман-бея, смирнську агентуру докторові Кіязімові. Щоб скла- сти з ним договір, на його телеграму приїхав до Смирни міс- тер Дрюрі.

Ділове побачення відбулося у Кіязіма.

На пухких смирнських килимах, застланих на кам'яних сходах навколо водоймища в винограднику замської дачі, де мешкав доктор Кіязім, сиділи і розмовляли Дрюрі, сінйор Бар-

*) Управління Отоманської Повинності—міжнародна уста- нова. Вона виникла за Отоманської імперії і завдання її було контролювати турецькі фінанси після державного банкрут- ства в кінці 70-х років XIX-го століття.

толоті, Махмуд-бей і кілька смирнських мешканців друзів самого господаря.

Розмовою керував флегматичний англієць.

Доктор Кіязім міг би здивувати сьогодні своєю мовчазністю всіх тих, кого він звичайно вражав своєю балакуністю. Стриманий, навіть дуже стриманий на слова, був сьогодні й директор Середземноморського банку. По суті він нічого не говорив. Зате слухав.

Містер Дрюрі надав розмові суто-ділового характеру. Він говорив:

— Моя фірма не цікавиться дрібницям. Ми шукаємо людей, що зуміли б масами збувати наш товар. Тут у цім районі нас особливо цікавлять так само, як і в Самсунському районі, переселенці з Греччини. Вони, на нашу думку, мусили винести з Греччини звички до культурнішого життя. Тому й гадаю я, що наше смирнське представництво зуміє добрати агентів серед самих переселенців.

Доктор Кіязім завважив:

— Шановний директоре, це вже зроблено. Ми використали смирнський відділ республікансько-прогресивної партії, куди примкнуло чимало впливових переселенців. Адже ви знаєте, що вся ця маса ще не влаштувалася і через те вона кипить і бушує...

Містер Дрюрі перебив доктора Кіязіма:

— Мені цілком байдуже, якими способами ви набираєте агентуру.

Перед нашою фірмою за договором відповідаєте ви.

Що ж до партій, то мене цікавлять не політичні партії, а партії товарів.

На який збут можна, на вашу думку, сподіватися?

Ми маємо вже чоловіка п'ятсот,— сказав один із приятелів Кіязіма.

— Наш відділ уже гуртує...

Бартолоті засміявся і, звертаючись до містера Дрюрі, сказав:

Ви ще нова людина в Туреччині.

Ви ще не знаєте, що тут політика і торговельні справи в розривні. Ось, бачите, ви питаєте про збут зубної щітки, а вам говорять про кількість членів нової партії. Ви знаєте, містер Дрюрі, воно взагалі не кепсько було б, коли б можна було скласти договори на продаж товарів по політичних партіях. Я, наприклад, був би не від того, щоб підписати договір з народною партією, щоб усі її члени провадили свої справи виключно через мій банк.

Кіязім-бей підскачів:

— Ви шуткуєте, а справа налагається куди серйозніше і краще, як ви гадаєте. Саме з кемалістами не ніякої змоги провадити справу. Винні були б уже переконатися в тому. Вони замикаються в безглуздому нансовому націоналізмі, коли тим часом ми...

Купуємо зубний елексір містера Дрюрі,— закінчив Бартолоті і, перейшовши тон, почав майже пошепки.

— Я дав би вам пораду, Кіязім-бей, вплинути на ваших друзів у Константинополі, щоб вони не ховалися від нас. Мені не щастить побачитися з Чорним Джемалем.

Дехто з гостей-турок здрігнув. Кара-Джемаль колись один із чотирьох чи п'ятих ватажків молодотурків, це була єдина людина на території реччини, чийе слово могло би втягти в змову десятки сотні людей, що вірили йому, але відійшли від політичного життя.

Доктор Кіязім похитав головою.

— Кара-Джемаль занепадає на виду. Він дасть пораду, але це нічого більше. Його роль виступає в бутньому...

Містер Дрюрі підвів голову й прижмурих очі.

— Ви завжди квапитеся, люб'язний Бартолоті. Тому Кара-Джемаль поки що утримується. Він не з покvapних.

— Не з таких, як наш друг Осман-бей?—спитав Бартолоті.— А до речі, містер Дрюрі, хто оця красива жінка, що цими днями я бачив на катері коло Кадекея, нашого крачка полковника? Ви її знаєте. Мені здається, я вас дві три рази бачив з нею.

... Містер Бартолоті, не зважаючи на свій джентльменський спокій у родинному житті, мав здавна зуб проти султанського флігель-ад'ютанта, що колись був аж надто блискучою прикрасою в його домі.

(Далі буде. Початок див. №№ 39—41).

Михайло Шульга-Шульженко.

СІЛЬСЬКИЙ ВЕЧІР

В сутінь синю, в темінь вечірчу
Попливали степи і села, і діброви.
Я закоханий в осінні теплі зорі,
Ніжні співи, переливи в синім морі.

Я родивсь між селами і містом,
Ой пісні—шляхи мої імлисті,
Я тепер що ночі у сільбуді,
Де лягли заводи черногруді.

І так пізно йду завулками до дому,
А на досвідках ще повно самогону.

І так жаль мені дівчини-люби,
Що її хтось п'яний маткаєв грубий.

У вдовиці їх багато ляже спати,
Щоб не бачила старенька мати.
Тільки вранці, як сонечко встане,
Її в вічі „милий“ насміхатись стане.

І вона так мовчки піде на роботу,
В серці буде ніченька-отрута.
Задивився я на зорі голубії,
На дівочі слюзи і на вії.

СТОРИНКА ГУМОРУ І САТИРИ

„Офіцери прикордонних військ мають поставити в лісі га-
кордоні з СРСР пам'ятник Пілсудському.
(з газети)

НЕЗВИЧАЙНИЙ ПАМ'ЯТНИК

Текст В. Улькуса

Молода гава: „Що це? Якесь страхіття!“...
Стара гава: (усміхаючись) „Та... Це—Пілсудський!“...

„Король усіх албанців“ з ад'ютантами

З ФЕЛЬДФЕБЕЛЯ В КОРОЛІ

Нарис Павла Кельвера

БАЛКАНСЬКИЙ Півострів з давніх давен звуть пороховим льохом Європи. На цьому невеликому клаптику землі стикалися інтереси, так званих, великих держав, тут зав'язувалося вузли багатьох дипломатичних інтриг.

З того часу, як захиталася колишня міць Турецької імперії й турки крок за кроком подавалися з Балкан, розпочалася боротьба імперіалістів усіх країн за вплив по старих і нових державах Півострова. Перед імперіалістичною війною карту Балкан раз-по-раз перекроювали і в наслідок цього на Східному узбережжі Адриатики з'явилося карликове князівство — Албанія.

Призначений на правителя Албанії знидлий німецький принц Від примушений був залишити „свою країну й любий нарід“, як тільки заgrimіли перші гармати європейського бойовиська, й князівська охорона австрійських крейсерів залишила гавань Дураццо.

Для нейтральної Албанії почалась ера окупацій і наїздів чужоземних військ. Найбільш зацікавлено цією невеличкою країною була Італія, що підшукувала плацдарм для операцій по цей бік Адриатичного, або за фашистською термінологією — Італійського моря. А із Сходу, проковтнувши Чорногорію, Південно-Славія теж чигала на західного сусіда, Англію ж, вабила албанська нафта. Кінець світової війни приніс князівству без князя подобу самостійності, бо під тиском Англії Італія вивела

свої війська, що окупували більшу частину країни. Але саме тут почалася справжня боротьба за Албанію, бо Італія за всяку ціну бажала зберегти позиції на Балканах.

За тих самих часів на албанському горизонті з'явився Ахмед-Зогу, який до того перебував у австрійській і югославській еміграції.

Фельдфебель колишньої австро-угорської армії, він називав себе нащадком Скандербєга, легендарного албанського героя епохи визвольних війн з турками. Ахмед-Зогу не гаяв час, коли перебував на еміграції: він торгував нафтою, продавав тютюн з власних плантацій і повернувся на батьківщину з документами південно-славського уряду у портфелі і певним запасом власного золота в кешені.

З депутатів парламенту він став міністром, а потім і головою кабінету.

Але „недовго тривало щастя“ — італофільська змова позбавила прем'єр-міністра влади і він швидким темпом покинув рідну країну.

У Білграді він з'явився без титула, але з кількома тисячами золотих дукатів, що їх не встигли затримати прихильники нового президента Фа-Нулі.

За допомогою південно-славських імперіалістів міністер портфеля й президент без республіки заходився підготовлювати новий переворот. Албанські комітатджі й білогвардійські е

Шибениці на вулицях Тирани

гранти правили за військовий матеріал і три роки тому Ахмед-Зогу знов повернувся до рідних пенатів.

Як годиться кожному порядковому політику, він швидко забув свої цянки й показав Південно-Славії спину.

На італійські гроші почалася реорганізація албанської армії, а на подяку — булвання президентського папірця. У 1926 р. Ахмед-Зогу склав з Італією угоду, за якою дозволялося користуватися з албанської території на виплату війни. Мусоліні сплатив за угоду суму в 10 мільйонів лір, з чого й почалася неофіційна колонізація Албанії.

Щоб замазати очі народу, видав заборону чужоземцям купувати землю в Албанії й живити строк оренди 20 роками. Адже такі правила не перешкодили італійським банкам фінансувати національні підприємства за морем, а промисловцям з користю для себе експлуатувати концесійним порядком албанські ліси й нафту.

Свіжо-спечений президент підмастив незадоволених підприємців шляхтичів високими військовими рангами, а вперті олігархи познайомилися з шибеницею. Останні номери „Турецького Кур'єра“ (*) повідомляють про чотири смертні присуди.

Бажаючи підкреслити різницю між своєю персоною й рештою албанців „нащадок Скандербєга“ декретував для своїх війська чорну уніформу, а для себе білу. Навіть, білі мундири ботфорти. Певно, що другу пару такого незвичайного вбрання можна знайти лише на сцені віденської оперети — зате, стиль!

*) Тирана — столиця Албанії.

Від білої уніформи до королівського трону — один крок. Президентство небагате на перспективи ані для Ахмед-Зогу, ані для Мусоліні. Проте — король, та ще король всіх албанців (якщо більше половини їх живе поза межами держави у Греції та Південно-Славії), тут є над чим поміркувати.

Нашвидку старий парламент було розігнано, а новий цими днями проголосив Ахмед-Зогу королем.

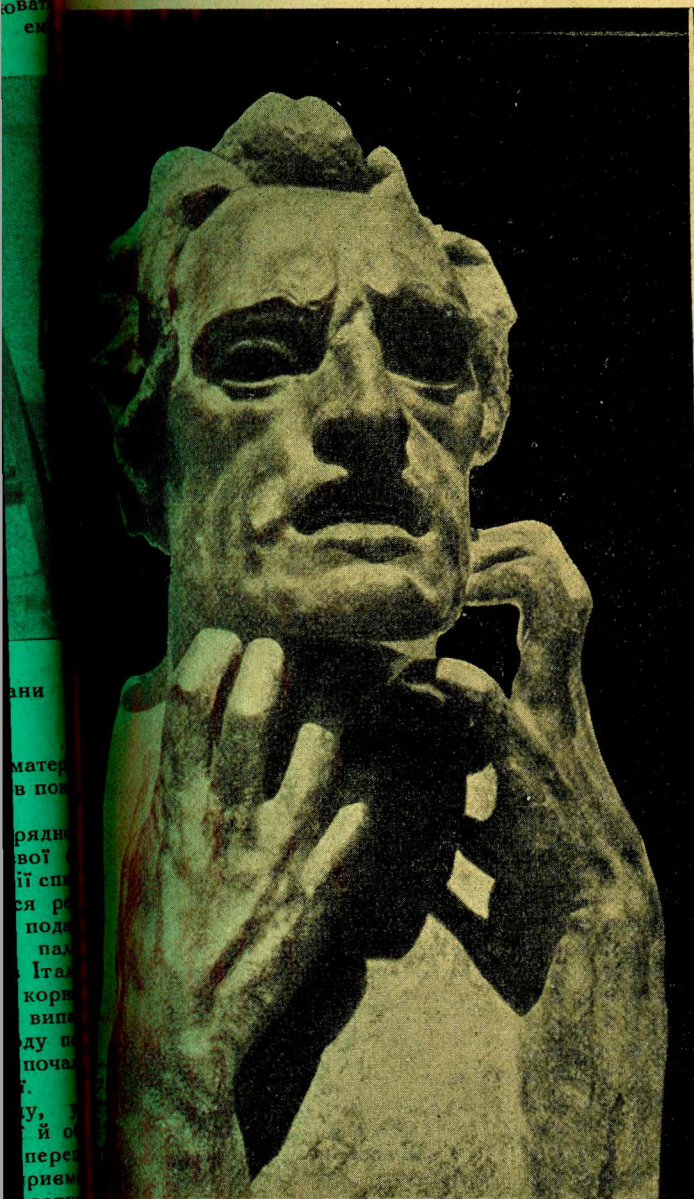
Новий король сказав за італійським суфлером патетичну промову, де заявив, що буде захищати албанців у межах і поза межами держави. Навіть, неспокушені в політиці люди зрозуміли, куди тягне „король усіх албанців“. Велика Албанія й по-слаблена Південно-Славія, а в перекладі на звичайну мову — відкинення позицій італійського імперіялізму за рахунок Франції.

Тиранську оперету розіграли як найкраще — з музикою, парадами й „радістю широких народніх мас“.

А король розлучився з своєю дружиною — вона ж не царського роду — і виявив бажання одружитися з принцесою італійської династії, але Мусоліні поставив претендента на своє місце. Тепер він сватає з ласки Англії доньку єгипетського короля Фуада; є всі підстави гадати, що шлюб двох „королівських осіб з чужої милости“ відбудеться.

Який буде останній акт Тиранської оперети, поки що не можна сказати, але ясно — албанський король — новий вузол у клубку імперіялістичних суперечностей, свіжі нитки в дипломатичному павутинні.

ВИСТАВКА СУЧАСНОЇ СКУЛЬПТУРИ В АНГЛІЇ

„Пробі!“ (Зойк про порятунок)

„Поруч з лихом“ (Безможне горе)

„Тільки емоції за всіх часів притягають увагу скульпторів і малярів; радість і горе, щастя і одчай ще довго правитимуть за мотиви для утворів мистецтва. Славний скульптор Франц Сідло дав дві скульптури, що характеризують людський безпорадний і безкрає горе. Закордонна мистецька тематика зараз дуже контрастує з радянською, що в ній переважають бадьорі теми і оптимістичне офарблення.“

ЧУВАСЬКА КРАЇНА

Національний чуваський танок

СТОРОНА чуваська—старосвітська, кобенячна, дуб'яна сторона з мільонним населенням. Загубилася десь у сивих надволянських кручах, у гушавині лісів надсудських, у буграках, ярах і сотні років у безпросипному сні репаною ручищею чувала своє дускувате тіло, геть усе в струпах, болячках і бородах неувства і дикого поганського побуту.

Дорога до Чувашії йде з Волги через Чебоксари—столичне місто країни, що перістим гніздом розляглося на трьох воронячих кручах. Нині ті глиняні горби покірні, старі, облізли. Їхні краї обсмікані. Волгою сполоскані опустилися вниз рудим глиняним покатом. Але колись ці горби і містечка на них, найстарший свідок волянської старовини, були неприступною твердинею і страшною волянською фортецею. Тим-то й слово чебоксари складається з „шубаш“—чуваші і „кар“—огорожа, шанці, твердиня.

Слава про Шубашкарі далеко Волгою греміла, і що-року, коли на великій ріці рушала крига, з міського порту виходили на Волгу річні кораблі, піроги, човни, повні-сінькі зерна й соли, лика й плотиці, рогож і дорогих закордонних товарів. Це були роки буйного розквіту чуваського міста, коли під вагою крамниць і шпихлірів угиналися кручі, а під захистом твердині на масткому волянському чорноземі, по великих і багатих селах жив увесь чуваський нарід.

Іван Грозний, розбивши неприступну Казань, вогнем і кров'ю обгарянив чуваську землю, важке ярмо наклавши на мільонний нарід. Пізніше „освічена“ імператриця Лисавета Петровна, реформуючи Росію, хрестом і порохом заганяла чувашів на лоно православної церкви. Але чуваші, що виростили на хмельному житньому хлібі, були важкі і вперті, як лісові пні. Викувавши в доморослих кузнях крицеві мечі, чуваші різали місіонерів, волосних писарів, а коли після кожного такого бунту гуляли по Волзі ненажерливі карні загони, чуваші кидали Волгу і подавалися глибше, в нетрі надсудських лісів. З того часу живуть вони тут, на недорідних суглинках, маленькими злидненими селами, риючи вузькі смуги дідівськими сохами, ага-пущем, величаючи сонце, поконвічні пні і святі гаї. Від злидненої рудої землі, що її всього при-

падає на душу населення по три чверти десятини, від сурогатного хліба і лихої години з давен-давна навчилися чуваші кустарювати. Так дожили вони до наших днів. Що-року 25-30 чувашів розходяться на заробітки по неосіяжному Союзу публік, а 30 тис. на саморобних станках і машинах виробляють мішки, рогожі, колеса, бочки, дерев'яний посуд. І на весні зимових робіт оживають в Чувашії глухі об'їзди дорогі вільни, Марпосада, Канаша веселим людським гомоном, кіноіграженням і скрипом возів. Це кустарі везуть свої вироби Чебоксар на зовнішній ринок, а звідти сировину з верховинами і Білої.

* * *

Жовтень зрівняв усі народи. Чотири роки тому з порад даних по сусідніх губерніях чуваських вітів утворено Чуваську Автономну Республіку.

Чотири роки впертого, марудного, байдужого соціалістичного будівництва і сирітського мовчання чуваське село кидається з вікового сну. День-у-день ходяків з найдавших закутків приходять до столиці республіки Чебоксар, домагаючись землевпорядження, переходу на многогосподарство агрономів. Наркомати засипають листами. Стільки вимог, що не вистачає бітників. Але й зроблено за дні революції немало. Не стало старої земельної грабівки в 40-50 сіл, де селянам доводилося йти на свої ниви за 15-20 верстов. Вже заплановано 487.423 гектари землі або 17% усіх сільськогосподарських земель республіки забезпечено вже повнотою сільськогосподарськими машинами. Є зразкові поля конюшини, тимофіївки, люцерни, кормових трав, таких потрібних шам. Буйно, стихійно ростуть колективні господарства; ледве встигають їх оформити місця. Так, ще 1927 р. всіх організацій було 255 з 13.830 членами, а вже в липні 1928 року їх там 565 з числом членів 25.732. Це колгоспи з 49 у 1927 році виросла до 100 у цьому році по всій республіці.

Покращала народня охорона здоров'я. Трахома—лихо чувашів. Ще й нині в далекі села, де погодовно всі сліпі і 2

Делегатка

людей обслуговує 300 лікарів.

Це спадщина минулого, коли мільйонне населення країни при-мало всього 43 лікарів.

Нині там 89 лікарів і 196 осіб медичного медперсоналу. Крім того кілька медичних ударних підрозділів круглий рік працює по ліку заражених трахомою, сифілісом і коростою.

Велике будівництво розгорнулося і на культурному фронті.

Школу в чуваському селі знає рідко де можна було знайти. Нині там понад 1000 шкіл всіх ступенів і 27 середніх та спеціальних технікумів.

Більш 1000 юнаків і дівчат з чуваських сіл вчать по столичних ВУЗ'ах, щоб з нагостреною зброєю науки й техніки вернутися на батьківщину. Кіно й радіо — ці агенти сучасної культури прокладають биті шляхи нашої боротьби з темрявою і відсталістю. 300 радіо-установок у кожній сім'ї — це вже щось значить.

Це короткий, але дуже красномовний перелік великих досягнень чуваської країни.

Виросло і змінилося й саме містечко Чебоксари, колишнє татарське гніздо.

Руські зайди-купці, влаштувавши свої земні справи, рятують свої темні душі. І в маленькому містечку Чебоксарах з 7.000

населення було 15 монастирів і церков, густо насаджених одна на одну. Будуючи величаві церкви, „батьки міста“ най-

МОЛЯТЬСЯ ПОГАНСЬКИМ БОГАМ

Фото взято з нового фільму чуваш-кіно „Ял“. Фільм цей правдиво відбиває стародавній побут темного селянства Чувашії. В закинутих кутках цієї країни ще й досі діди моляться поганським богам. Як видно на фоті церемонія ця не має ніяких ознак містицизму. Моляться чуваші по-вольськи. Стомаються вклоняться богам — відпочинуть, запалять люльки, побалакають про різні справи — і знов за молитви...

менше турбувалися за других. Лише влітку відживаючи, на весні і в-осени потопало місто в непрохідному болоті.

На міських вулицях у глибокі багністі калюжі з головою й бубонцями поринали хватські руські трійки, як у бездонній ковбані.

А в зимі, коли метелиця кучугурами засипала місто, по центральному майдані блукали голодні зграї вовків.

Тепер містечко стало містом. Ями засипано.

Коштом нікому непотрібних і нічим не видатних монастирських стін і дзвіниць міська рада влаштувала мостові і тротуари на всіх центральних вулицях і головному майдані.

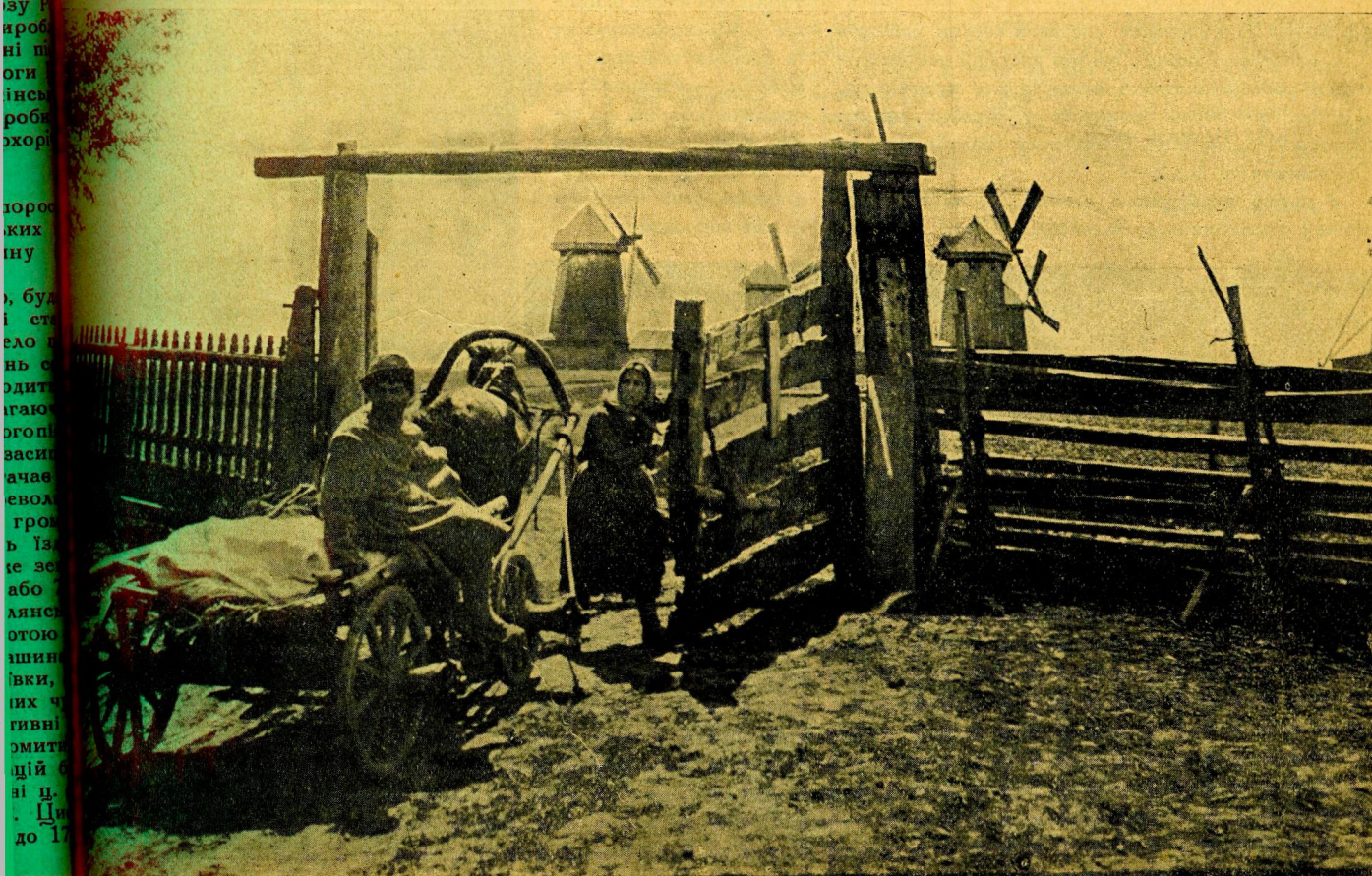
На вулицях вирости великі трьохповерхові будинки.

Будується могутню електростанцію, проводиться магістраль водогону, каналізації.

Стали в пригоді й старі личані сараї. В одному з них з великим комфортом розмістився міський театр, у двох інших — кіно, а ще по інших — клуби профсоюзів.

Так влаштовують своє життя чуваші.

Жовтневий гребінь, розсіюючи Жовтневі вікові наріст Ол. Озерський

Олександр Яковлів. Жінка Манчжурії

ВИСТАВКА ФРАНЦУЗЬКОГО МИСТЕЦТВА

В МОСКВІ відкрилася виставка картин майстрів сучасної Франції. На цій виставці демонструються роботи не тільки французьких художників, а й тих, що зараз працюють у Франції, як от: Пікассо, Деррен, Леже, Олександр Яковлів, Цадкін, Терешкович та інші.

З метою культурного єднання, виставки чужоземних художників в Радянському Союзі а також

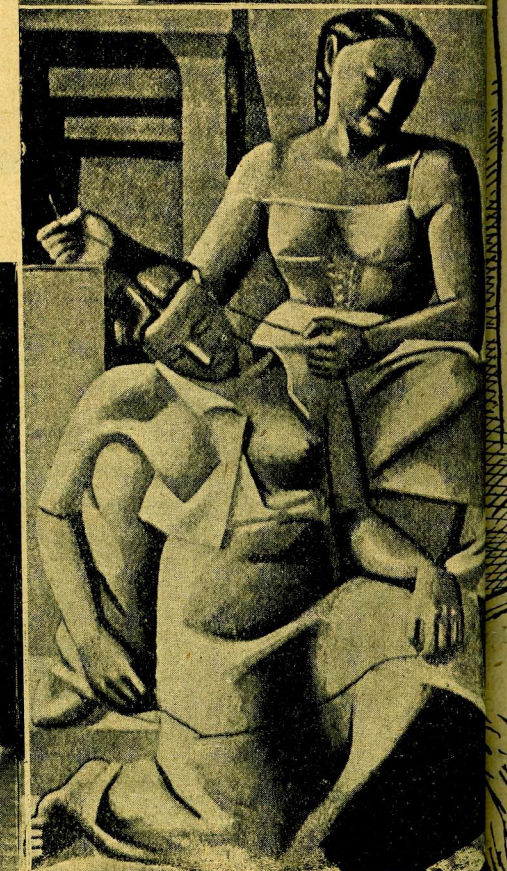
наших художників за кордоном влаштовують вже не вперше. Кілька радянські художники демонстрували свої досягнення в Німеччині, Бельгії, Італії, завжди користуючись значним успіхом.

Минулого року в Москві було влаштовано виставку німецького мистецтва. Зараз в музеї Західного мистецтва організовано виставку французького мистецтва, що притягає до себе увагу широких кол громадства. Це не все найкраще з сучасного малярства Франції показано на виставці, й того, що є, досить, щоб уявити собі напрямок, зміст і творчі здібності сучасного мистецтва Франції. Головним чином на виставці демонструється робота поступових майстрів. В окремому відділі показано творчість італійських художників, що працюють у Франції, багато місця відведено й російським художникам.

Виставка ця набирає великого значіння тому, що дає повну можливість глядачеві уявити мистецьку Францію довійськового часу й за наших днів.

Гасло „мистецтво для мистецтва“ вже в минулому. Новатори йдуть на зміну представникам старої школи.

Рационалістично-формалістське мистецтво здає позиції мистецтву емоційальному. Ще недавно художників-новаторів ганьбили на виставках у Франції, зараз же їх визнали й популярні майстри,—визнання було остільки реальне, що навіть на виставку в Москві не могли привезти найцікавіші речі тому, що їх вже продано.

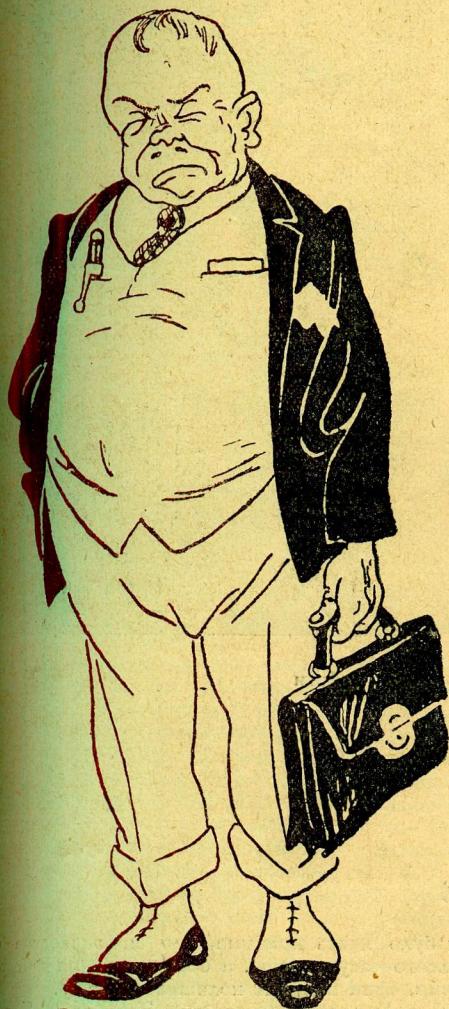
Одна з залів виставки. Праворуч—картина худ. Кампільї. Швачки. Зверху—картина худ. Деррена. Нага жінка

ПРОФЗАХОРУВАННЯ ТА БОРОТЬБА З НИМИ

(Науковий нарис)

Куряча сліпота—професійна хвороба багатьох „господарників“, виявляється в поразці атки обох очей, що перестають тоді бачити звичайні. Ознаки хвороби: гарячковий зріст збитків підприємства і нервові підтрусювання кінцевостей при жданні обвинувального акту. Захорювання це завдає ускладнення на печінку: спитайте, наприклад, „господарника“, що продав „димчатий топаз“ вимостювання тротуарів—він вам обов'язково скаже: „Ех, це каміння мені в печінках сидить“.

cestodes
directores

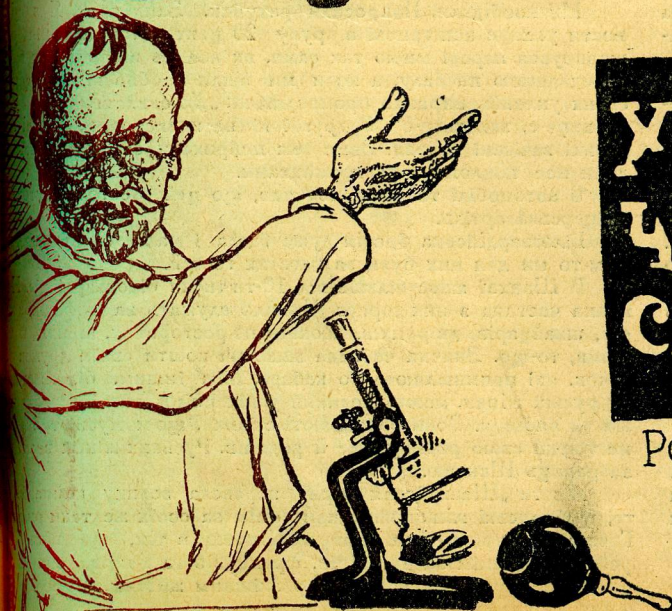

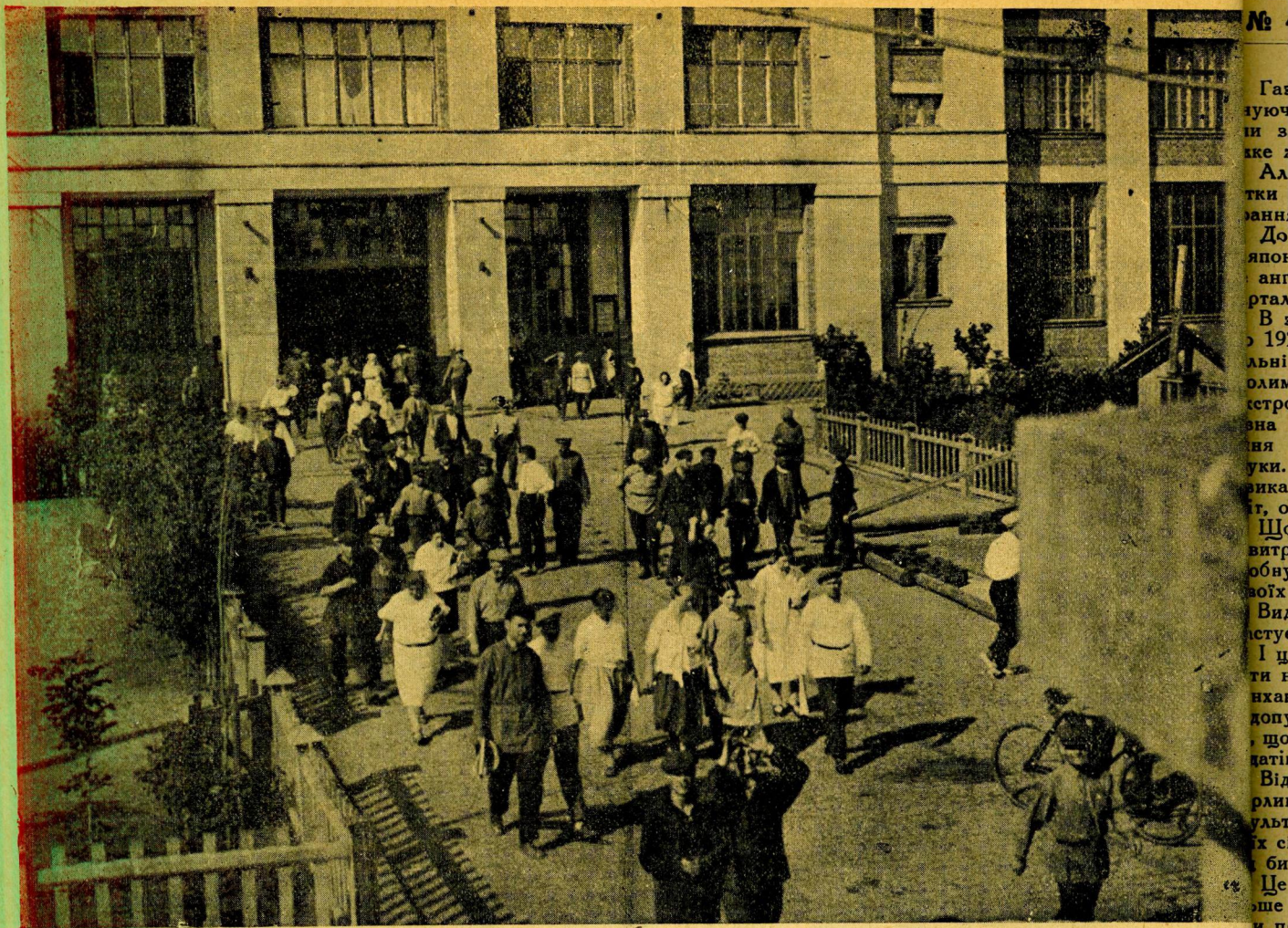
Крім „каміння в печінці“ у господарників цього типу можна спостерігати й другі ускладнення, як наприклад, „робкор в печінці“, „прокурор в печінці“ і т. ін. Вилікувати курячу сліпоту дуже легко. Іноді досить навіть зміни клімату (з душних стін установи хорий направляється на свіжий простір біржі праці), щоб зіпсовані очі одразу набули здоровий та нормальний вигляд.

„Флюс непманіс“—професійна хвороба приватних крамарів. Починається з гниття зуба, який вони мають на Фінвідді. Поволі розростаючись—це захорювання переходить на щок, закриває око і поразив барабанну перепонку. Ось чому хорий так погано бачить постанови Наркомвнуторгу і так погано чує скарги своїх покупців. Лікується „флюс непманіс“ втиранням кооперативної мазі „ЦРК“.

Глиста директорська.—Спостерігається здебільшого в організаціях „трестовиків“ та „синдикатчиків“. Зовнішні ознаки: отрижка бюрократизмом, „позив“ до накладних витрат і дуже сильне биття серця при допросі в КК. Як звичайно, зазначена глиста попадає в шлунок разом із їжею, що приймає співробітник в окремому кабінеті в компанії з „потрібним чоловічком“ та сильно декольтированою дамою. Засоби боротьби з цією хворобою різні: клізми з часнику, цитварне насіння та бупр од 2-х до 5-ти років.

Сергій Чмельов.

Завод кол. ВЕК. Робітники виходять з заводу після роботи

ШАНХАЙ

БІЛІ

Бражіння А. О—ко (Л. Недоля)

МІЙ ТОВАРИШ подзвонив у гараж. Через три хвилини коло парадного стояв мотокар, а через хвилину ми скажено неслися по Бикрубикону, тоб-то великим колом навколо Шанхаю, спочатку вулицями, вилитими асфальтом, а потім вискочили за місто і верстов з двадцять навколо міста. В Шанхаї це вважається за кращу втіху.

Шофер розвинув неймовірну швидкість. Вітер рве волосся, миготять фанзи та дерева. Перелітаємо через місточки, метнувшись в бік перехожі та чорні свині, що вийшли на дорогу.

Ось ми влетіли в нору, що утворилася від двох густих лав дерев. Товариш мій щось сказав шоферові. Ліворуч зустрічаються великі будівлі, За кілька хвилин автомобіль наш мчить знову галасливими вулицями. Повертаємо ліворуч, праворуч, знову ліворуч. Мчимо красивою рівною, як струна вулицею. Французька концесія. Повернули праворуч до вузького завулку. Руська вивіска „Ресторан“.

Заходимо. У правому кутку ікона—перед іконою горить лампадка. В ресторані порожньо. Повітря й світло дуже багато. Всі вікна та двері на терасу відчинені. Вибираємо столик, сідаємо. Дивлюся навкруги. На правій стіні великий портрет царя Миколи. На протилежній—усе царське сімейство. Над самісінькою нашою головою в золотій рямі на весь зріст Микола Миколаєвич. Недалечко від нього притулився Куропаткін. Загалом усі стіни завішано генералами та митрополітами.

Ми подзвонили. Прийшов офіціант. Він був високий на зріст і з закрученими вгору вусами. Замовили обід. Товариш шепотить мені на вухо: „Колишній капітан царської армії“.

Підчас обіду офіціант весь час стояв за моєю спиною. Мені було не дуже приємно. Здавалося ось-ось ударить по голові й закричить: „Ага, упіймалася... більшовицька наволоч“.

І разом з тим було якось приємно, що я, заялозена блондинкою, робітник царського часу, обідаю, а біля мене прислужує лишній дворнягиня, один з дужих колишнього світу.

Ми пообідали. Попросили рахунок. Заплатили. Я з вості ухнув капітанові в руку 20 центів на чай. Він шаркнувся переді мною так само, як колись він розшаркував перед дамою на балу, а коли ми йшли зробив кілька офіційних уклонів, виразно промовляючи: „До свиданья-с, до свиданья-с, заходите-с“. З другої кімнати вистромилися дві дівчата, зачесані голови. Вони теж попрохали заходити і нагнали нас поклонами та посмішками.

В автомобілі товариш пояснив, що цей ресторан утримує офіцерська артія.

Білогвардійська братія дуже бідна і мало сюди заходить. Тим-то ми для них були за багатих гостей.

В Шанхаї живе більше від 10-ти тисяч білогвардійців. Начна частина з них торгує. Чимало служать за шоферів, кучерів, швайцарів, двірників, льокаїв по ресторанах, шпиків, поменів, то-що. Значна частина живе на кошти своїх дружин, дочок, які промишляють по кабаре. Між іншим, білогвардійці як руські жінки, мають великий успіх поміж англійців, французів та японців. Вони заробляють стільки, що можуть утримувати не тільки свою родину, але й родичів. Руських жінок вважають за цариць Шанхаю.

Газета „Шанхайская Заря“ перевела велику кампанію, щоб руські жінки виходили заміж за своїх же таки руських. Газета обвинувачувала царицю Шанхаю в тім, що вони не усі біжать заміж за англійців, французів та хінців, спокуючись власними мотокарами та розкішним життям, а про батьківщину забувають.

Газета вдається до національного почуття своїх жінок, просячи їх виконати обов'язок перед батьківщиною, виходити заміж за руських, не вважаючи на „тимчасове“ їхнє нещасття.

Але асмент „Шанхайской Зари“ не має відгуку. Руські патрики вважають за краще від батьківщини мотокар, коштовне одягання, розкішні квартири, та товсті кешені чужоземців.

До Шанхаю нагнали силу салдатів, здебільшого англійських, японських. Є, безперечно, американські, французькі та інші, англійські та японські салдати залюднюють міжнародний отаг.

В зв'язку з цим почали зростати будинки розпусти. За одне 1927 року будинків побільшало на 30%. Відкривалися спеціальні матроські кабаре, де п'яна матросня танцює фокстрот з жінками. Це дикуське видовище. П'яний матрос стріпає з голісінькою хінкою або руською дворянкою. На воля рукам, розпутні рухи, прилюдні поцілунок. Лягають долонями по непристойних частинах тіла. Дикуські танки. Свист. Лайка і бійка. І раптом всі припінили танок... танка не перестає грати. Утворилося коло. Дикуські вигуки, оплески.

Що ж посередині кола?.. Там „нічого особливого“... матрос витримав, він прилюдно з руською дворянкою справляє коханий ніч. Решта йому заздрить. Голі жінки домагаються своїх партнерів подібних же вчинків. Вони огидні без краю. Видовище закінчене. Матрос причепурюється, сідає за стіл з дворянкою. Фокстрот триває далі.

Це звичайне явище в подібних шинках. Ніхто цієї розпусти не переслідує. Навіть більше за те. Хінський комісар хвилю звернувся до англійського командування з проханням зупинити зростання будинків розпусти. Він цифрами доводить зріст їх викликано виключно прибуттям нової партії салдатів.

Відповідь англійського командування була більша, ніж хвилю. Пропозицію комісара було категорично відкинуто культурним поясненням, що, мовляв, салдати одірвані від своїх сімей, що вони живуть тут довгий час і що комісарові не слід розуміти стан „бідних“ салдатів.

Це була офіційна відповідь представників держави, що несе за всіх вихвалюється своєю культурою. Та що вже говорити про матросів та салдатів, коли їхнє начальство і ті, кого їм призначено охороняти, також добре вправляються. Досить то, що в Шанхаї на два мільйони мешканців, жодного театру, чи драматичного, чи оперного. Все життя європейців розспаліється по ресторанах, кабаре, казино і готелях.

Зайдіть до якого-будь садочка з великою вхідною платою. Ви там побачите кіно, поруч фокстротну залу і казино. А якщо по салдатських кабаре розпуста брутальна і цілком мертва, то тут по суті така ж сама розпуста, тільки витончена, прилаштована, припудрена „коти“ та дорогими пахощами. Танцювальна зала тут розкішно прикрашена. В жовтому прищипаному напівсвітлі, щільно притиснувшись одне до одного, танцюють пари. Тут ви побачите сина великого фабриканта, бородатого, товстого чоловіка, що аж лисніє і білого, як сніг, літнього капіталіста з 18-ти літньою вродливою дівчиною. Чи вона? Навіщо їй потрібен цей напівзруйнований труп! Танцюється, шепоче щось на вухо, посміхається і не соромиться, а навпаки, пишається з свого партнера, дивиться навколо себе помічаючи її з ним.

Зачекайтеся фокстрот. Сідають на авто і роз'їждяться по містах готелях і роблять те, що роблять матроси по своїх шинках. Послухайте їхніх розмов. Тільки й мови, що хтось заробив на стільки-то сот доларів. Той за рік дістав стільки-то тисяч зиску. Той програв стільки-то тисяч. Той купив пароплав. Той продав великий пароплав. Той закупив на мільйони товару в Європі, продав його „некультурним“ хінцям за великі мільйони... Той заробив на опіумі. Той потерпів крах і т. д., і т. д.

Загалом долар і долар. Ідете вулицею—тільки й чуєте про долар. Ідете до парку—тільки й розмови, що про долар. Сидите на лаві—тут мова йде про долар. Загалом всі живуть доларом. Жінки складаються з долара та розпусти. Жінки складаються з долара та розпусти.

Але в селянстві в інше життя. Напівсонно починають ворухитися вулиці. Ще не розпалитися каміння будинків та асфальт. Місто вмикається прохолодою і через те здається приємним та майже не видно пишно одягненої з викоханими задопомогою обличчями європейської публіки. Спокійно ходять по вулицях банків та готелів бородаті, смагляві, із закрученими волоссями на головах, високі, стрункі індуїсти-сторожі. Швидко й рішуче з служницями, що поспішають на базар. Де-не-де їдуть осяляна, старанно вимита машина.

Господарі сплять, а невільники починають нервувати та готуватися їх зустріти привітною посмішкою та смачним сніданком.

Але що за чудна пісня...

Вона ніколи не вщухає. Вдень її заглушує міський шум. Ранком її чути найбільше. Увесь Шанхай сумним тоном співає...
...е...е...
...е...е...
...е...е...

Здається, що людей хтось поранив, ранилиють, а вони стогають, як хворі діти.

Нешасні кулі... Це вони на коромислах переносять величезні тягарі. Ноги тремтять і гнуться. Коромисла відрізуються в плече. Нестерпучий біль... не свідомо виривається стогін...
...е...е...
...е...е...

Червоне сонячне проміння з дахів перелазить до горішніх поверхів. Щільно запинають шторами розчинені вікна панських кімнат. Не терплять панські злочинні вікна червоного світла, що нагадує прапор радянського консулята. Відчувають вони в червоному світлі щось недобре, через те шуляються і стискають свої вії.

Поступово посилюється спека. Вулиці починають кипіти. Переповнені службовцями трамваї один за одним біжать, дзвенять. Галасують не своїм гласом автомобілі, на товпи людей

ПО МЕТЕОРИТА

Проф. Кулик, що зостався у тайзі для охорони матеріалів здобутих під час дослідження метеорита, що вивав

Тов. Ситін, що їде до тайги врятовувати проф. Кулика

заповнюють тротуари, голосні розмови та вигукі рікш зливаються в суцільний гул.

Місто прокинулося.

Місто гуркотить.

Місто буяє.

Універсальні гіганти-крамниці, банки, міняльні контори і крамнички розчиняють двері, з радістю приймають перших покупців. Пахне смаженим від хінських відкритих їдалень. По 3-4 чоловіка тягнуть, напружуючи останні сили, 70-ти пудові тягари на двох колесах.

Вулиця ремонтується. Треба її утримувати.

Англіїці вважають за краще замість машин використати дешевшу людську силу...

20 хінців запрогаються і котять величезний трамбовочний вал. Шлеї вриваються в плечі, жили надимаються. Очі вилазять з лоба. Піт ллє градом. Але що ж поробиш? Треба заробити 30 центів на риж голодним дітям.

По скверах та парках ходять англійські салдати, неможна спати: адже хінський народ може прокинутися, тоді треба бути напоготові, щоб приспати його кулями та гарматами.

По ресторанах та кафе бігають очманілі офіціанти, що обслуговують панів. Спробуй не догодити!.. Одрозу-ж будеш без служби.

Ось підійшов до вікон небагатого будинку жабрак з хлопчиком. Він на одній струні грає якусь сумну пісню. Йому ніхто не подає. Дуже вже багато жабраків... Надокучили. Всіх не обділиш.

В міняльній крамниці „купеца шифанить“. Перед ним 5 страв. Швидко палички подають риж, трипанги та інші страви. Швидко пробіг у важких черевиках полісмен. Нещасний рікша ускочив у двір. Полісмен за ним. Ось він його наздогнав. З усієї сили б'є палицею по голові. За-віщо?!..

А хто його знає завіщо.

Мчать машини, що ними правлять власники-жінки. Правувати власною машиною в селянстві вважають за хороший тон.

Крамниці, крамнички...

У кожній крамниці величиною з харківську вуличну будочку не менше, як 5 продавців. Вони ж усі господарі цієї крамнички. Це вони каторжною працею заробили, зберегли по 5-10 доларів, об'єдналися в артілі і відкрили торгівлю. Торгують карбованець на день і добре. Вистачило б на риж, на шматок синьої матерії, щоб прикрити свою нагість.

Але скільки їх таких крамничок...

Всі вулиці—суцільна крамниця, хто в них купує. Коли б ви не проходили—завжди вони порожні, майже не буває покупців. Дивуєшся, чим вони тільки живуть.

Наприкінці дня Шанхай робиться в'ялим і дуже задумливим. Все ледве-ледве рухається. Всі спитнілі, обличчя невиразні.

Ідуть натовпами вимучені кулі. Ущерть наповнені трамваї, автобуси розвозять по квартирах урядовців та службовців. Повільно посувають до каналів свої човники з лопатами та брудними лантухами за спиною вантажники.

Потроху стихає трудовий Шанхай. Але життя бере своє. Службовці та верхівка робітничої класи, не зважаючи на втому, шукає культурних розваг. Але капіталісти не дуже поспішають дати ці розваги. Їх цікавить робітнича класа, як джерело видобутку зиску, яке

їм діло до культурних потреб робітника?!.. Але що вогневий шпиль вривається в небо? Тисячі електричних пок обліпили дах велетенського будинку. Що за будинок?

Ми підїхали до каси, заплатили по 20 центів. Ми носить на дах.

Це видатний Сун-Сир. Крамниця Сун-Сир розмаїє на весь квартал. Спритний капіталіст пристосовується для розваг публіки. Подвійна вигода. По-перше—найкращий спосіб реклами, а по-друге—неймовірна нажива на станні її.

Не менше, як 15 тис. чол. перебувають одночасно на даху,—як що ж взяти до уваги, що ця цифра обернеться разів за вечір, то вечірню перепускню спроможність даху вираховувати в кілька десятків тисяч чол. По 20 коп. і то гроші.

Адже на даху десятки буфетів, їдалень та ресторанів. Все це дає прибуток. На даху ви знайдете чимало розваг.

Ось великий хінський театр. Тисячі три народу. Публіка сидить в залі лунає страшенний рев. Це хінський глядач словоє своє захоплення з виконання артистів. Проходимо великої естради.

Чудесний фокусник жонглює цілим десятком кульки, як рій комашні, кружляють над ним. Окремі проскакують поміж ніг, під руками, вилітають з-за сцени знову летять вгору.

Публіка від задоволення ірже.

Ось японський європеїзований театр. Мужчина з рим виразом обличчя лає жінку. Жінка перед ним намагається обіймати його ноги, і дивиться рабськими слухняними очима на нього. Вона мовчки благає його про помилування.

стикулює й кричить

хвилина, дві, три.

Нам починає надати

Я затримуюсь лише

щоб хоч трохи познайомитися

з цим театром.

Сцена триває далі

Минає 15-20 хвилин

в такому ж стані.

Я не витримую

Перед очима залу

похмурий мужчина і

жінка на колінах.

Проходимо далі.

Естрада. Невелика

оркестра.

Стогнуть, скавчати

Регоче щось на зразок

І все заглушує мідні

тарілки. Публіці це

єсться.

Далі якийсь співак

голосом пронизує зал

авдиторію.

Навколо страшенно

публіка п'є чай, їсть

і всі щось жувають.

З дерев'яною гол

галасу спускаюся і

до консульства. Тре

важко пройти. Як

кидані напівголі тіла.

домні кулі.

Проходжу один

другий, третій, четвертий

Всюди тіла, прос

мені, без будь-якої по

абсолютно по всіх

Спереду йде парочка

ців. Один кулі у сні

руку на середину

Джентльмен наступ

канським важким че

навмисно затримався

нозі з якимсь са

почуттям. Кулі за

своїм голосом, а пі

обсмоктувати боляче

плакати. Парочка пр

озираючись, так, ніби

не сталося.

ДО ПОСТАНОВКИ ОПЕРИ „ТУРАНДОТ“

Художник А. Петрицький, диригент, заслуж. арт. А. Могулян, постановщик—Луї Лабер

Молотять

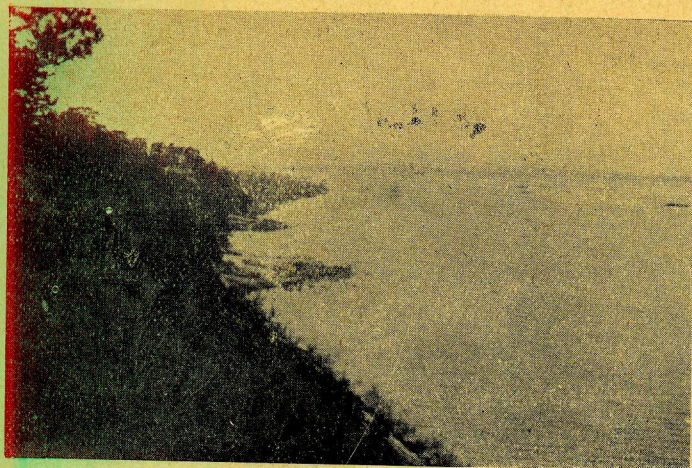
фото „Рабіс“

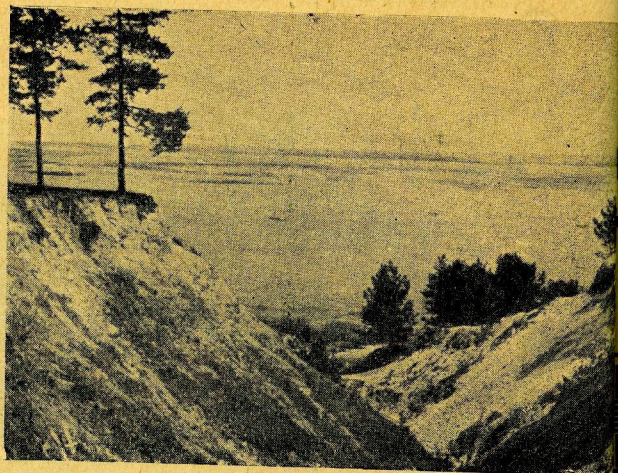
На болгарських городах: микють картоплю

РАДЯНСЬКИЙ ДНІПРО

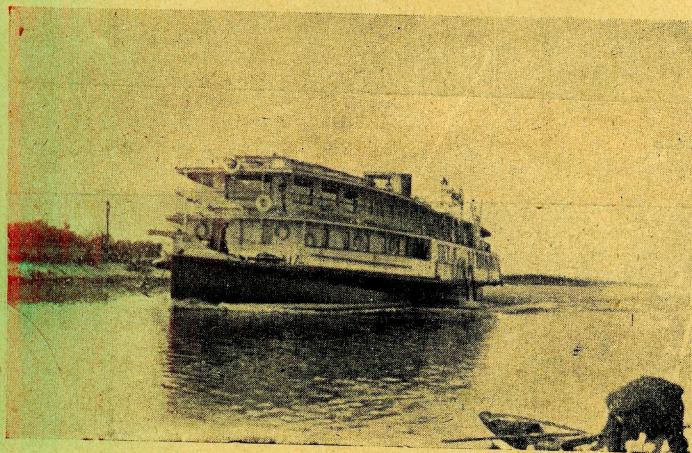
Фото С

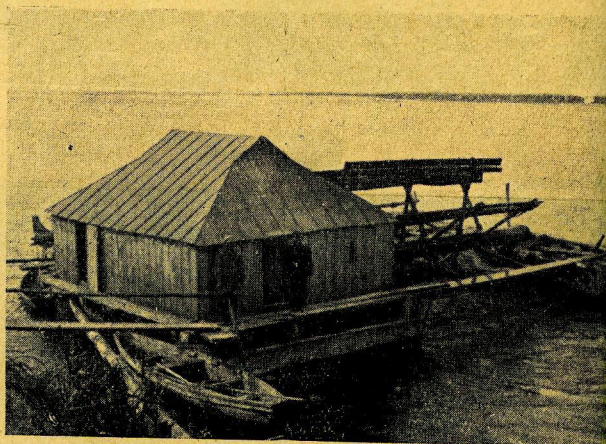
Дніпро. — Загальний вигляд

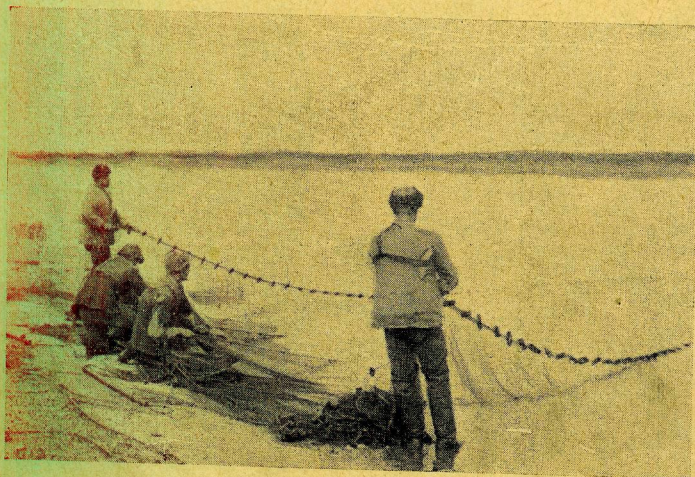
Дніпро з круч

Великий двоверховий пароплав

Ступак на Дніпрі

Рибалки

На сплаві

ИСКУССТВЕННЫЕ

ПАЛЬМЫ

ОТ 3-х РУБЛЕЙ

ВЫСЛАЮТСЯ НАЛОЖЕННЫМ ПЛАТЕЖОМ

Конторск. ул. (Краснооктябр.), № 5, Рыбальченко

НОВАЯ КНИГА

САМОУЧИТЕЛЬ КРОЙКИ МУЖСКОГО ПЛАТЯ

С 73 РИСУНКАМИ И ЧЕРТЕЖАМИ

Цена 1 р. 80 к., с пересылкой 2 руб.

Москва, ул. Герцена, д. 22-42, книжный склад „Книговед“.

КОНДИТЕРСКОЕ КООПЕРАТИВНОЕ ТОВАРИЩЕСТВО

„МИНЬОН“

Гор. Харьков,
Киевская ул. 15
телеф. 10 - 49.

ИЗГОТОВЛЯЕТ

РАЗНОГО РОДА КОНДИТЕРСКИЕ ИЗДЕЛИЯ, КАК-ТО:

МОНПАСЬЕ, ШОКОЛАД, ПИРОЖНЫЕ,
КАРАМЕЛЬ, ХАЛВУ, ПРЯНИКИ
КОНФЕКТЫ, ПЕЧЕНЬЕ, и проч.

ПРЕЙСКУРАНТ по первому требованию высылается БЕСПЛАТНО

Зубная паста Хлородонт

прекрасно освежающая мятная зубная паста в тубах.

Зубной порошок Хлородонт

прекрасно действующий мятный зубн. порошок в жестянках и пакетах.

Зубной элексир Хлородонт

прекрасный ароматный зубной элексир в флаконах.

Германское Концессионное Предприятие Лаборатория Лео Дрезден Москва, Ольховская 14.

ПОЛЕЗНЫЕ КНИГИ

ЗЕРКАЛЬНОЕ ПРОИЗВОДСТВО

Наводка кустарным способом. Руков. для любит. и куст. с рис. сост. О. С. Бильченко. 28 г. Цена 60 к. с перес.—85 к.

СПУТНИК ОХОТНИКА

Рахманин и Керцелли
Оружие, собаки, способы охоты, дичь, пушнина, советы и рецепты, законы об охоте, календарь. 313 стр., ц. 1 р. 50 коп. в переплете 1 рубль 85 коп.

СПРАВОЧНИК

по лекарственным растениям :— Сбор, сушка, разведение и пользован. ими. 136 стр. с атласом в 73 табл. в красках Сост. Комаров. Цена 2 руб. 50 коп.

МОЕ ВОДОЛЕЧЕНИЕ

Сост. Себ. Кнейпп. Испытан. в течение 40 лет. 1928 г. Цена 1 р. 25 к.

ПРОТИВОЗАЧАТОЧНЫЕ СРЕДСТВА

предохранение от беременности 264 стр. 28 г. Сост. Губарев и Селицкий. Ц. 1 р. 70к

ГИПНОЗ И ЕГО ТЕХНИКА

Учение о гипнозе и внушении. 194 стр. 1928 г. Сост. Левенфельд. Цена 2 руб.

Якобзон. Онанизм у мужчины и женщины и его лечение, 28 г. 2 р. 50 к.

Бобринский. Определитель охотничьих и промысловых зверей нашей фауны 28 г. 1 р. 50 к Флеров. Обувное производство. 27 г. 177 стр. с рис. 2 р. 25 к. Булгаков. Меховое производство. 28 г. 195 стр. с рис. 2р. Петров и Бебешин. Шорное производство. 28 г. 167 стр. с рис. 1 р. 75 к.

САМОУЧИТЕЛЬ

кройки мужского платья Сост. Латанус. 1928 г. цена 1 р. 80 коп.

КРАСИВО!!! ПРАВИЛЬНО!!! СКОРО!!!

ПИСАТЬ научитесь, приобретя самоучитель каллиграфии.

Сост. Волчком. Цена 1 руб. 25 коп.

ЕГО ЭКСПЕРТИЗА

будущ. старш. счетоводов, помбухов и бухгалтеров. Ответы экзаменующихся на вопросы экспертов 28 г. Цена 75 к.

КАК ПИСАТЬ стихи, статьи и рассказы. Сост. Шенгели 28 г. Цена 90 коп.

Полный СПРАВОЧНИК ПО ФИЗКУЛЬТУРЕ

Джигу - Джигу, бокс, борьба, футбол, гребля, плавание и др. виды спорта. 53 стр. Сост. Короновский и др. Ц. 2 р. 50 коп.

ПИСАТЬ И ГОВОРИТЬ правильно

будете, если приобретете „Новый орфографический словарь“, содержащий 100.000 слов сомнительн. в правописании. Сост. Хомутов. Цена 2 руб. 80 коп.

ПЕВЧИЕ ПТИЦЫ.

Сост. Святский. Ц. 1 руб.

Данченко. Певчие птицы. Ловля, содерж., развед. и лечение болес. Цена 50 к. Пашенко. Канарейка. Пение, уход. Ц. 50 к.

САМОУЧИТЕЛЬ ПЧЕЛОВОДСТВА.

120 рисун. 388 стр. 26 г. Сост. Буткевич. Ц. 4 р.

МЕТОДЫ ПЧЕЛОВОЖДЕНИЯ.

390 стр. С рисунк. 3-е издание. 1926 г. Сост. Шимановский. Ц. 4 руб.

ОПЫТНЫЙ РЫБОЛОВ.

ГОРЧАКОВ. Цена 1 р.

ЛЕЧЕБНИК ДОМАШНИХ ЖИВОТНЫХ

— с рецептами лекарств — 176 стр. Сост. ГРЮНБЕРГ. Цена 1 руб.

а также все учебники и любую книгу высылают с добавл. стоим. пересылки налож. платеж. книжный магазин „Наука и Жизнь“ Москва „9“, Воздвиженка 4-1. Фирма существует с 1905 г. За книги и на ответ можно медлить почтовые марки.

Вырежьте и сохраните!

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАОЧНЫЕ КУРСЫ при Московск. Техн.-Куст. Промышл. ВСНХ, утвержденные Главпрофобром

ОБУЧЕНИЕ НА КУРСАХ 1 ГОД

Плата 9 руб. в год—первый взнос 2 руб.

По окончании курсов выдается свидетельство

Первое задание рассылается в октябре м-це.

Москва, Леонтьевский пер. 9-7.

КРОЙКИ И ШИТЬЯ

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ЭНДОКРИНОЛОГИИ НАРОДНОЗДРАВ ИНСУЛИНА

Институт доводит до сведения врачей, лечебных учреждений, аптекоуправлений, что им приступлено к массовому производству

инсулина одобрен Инсулиновым Комит. Учено-Медиц. Совета НКЗ РСФСР

стандартизован в международных единицах. 1 кб. см. содержит 20 межд. единиц

инсулин выпускается в упаковке 5 кб. см.—цена 1 руб. 45 коп. флакон.

Аптекоуправлениям при оптовом заказе на Инсулин скидки 20%

Ин-т также изготавливает все ОРГАНОТЕРАПЕВТИЧЕСКИЕ ПРЕПАРАТЫ:

АДРЕНАЛИН, АНТИТИРЕОКРИН, ПИТУИРИН, ТИРЕОКРИН и пр.

Большинство препаратов стандартизовано.

Препараты готовятся под наблюдением специалистов и имеют благоприятные отзывы клиник.

Со скидкой препараты отпускаются Аптекоуправлениям, врачам и лечебным учреждениям.

В требов. лицам проин. обращаться к

д-ру Л. Б. Николо-Веребьинский пер. 1, № 10, Государственный Институт

Экспериментальной Эндокринологии НКЗ т. 4-05-54.

Препараты-прекурсоры высылаются бесплатно по первому требованию.